Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101360

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 20-11-2023

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Василенко Катерина Сергіївна
2. Kateryna S. Vasylenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3152-4790

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 17-11-2023

Спеціальність за освітою: Середня освіта (Здоров'я людини)

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35, 15.01.79

Тема дисертації:

1. Формування дослідницької компетентності майбутніх психологів у процесі професійної підготовки
2. Formation of research competence of future psychologists in the process of professional training

Реферат:

1. Дисертаційну роботу присвячено проблемі формування дослідницької компетентності майбутніх психологів у процесі професійної підготовки. Актуальність теми дисертації зумовлена динамічними змінами, що відбуваються в освіті та суспільстві, зокрема, зростанням ролі наукових знань та дослідницької діяльності, а також зміною вимог щодо професійної підготовки майбутнього психолога. У вступі обґрунтовано актуальність і доцільність дослідження, сформульовано мету, завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, представлено дані про апробацію основних положень дослідження, публікації, структуру й обсяг роботи. У першому розділі «Формування дослідницької компетентності майбутніх психологів у процесі професійної підготовки як предмет науково-педагогічних досліджень» проаналізовано стан проблеми формування дослідницької компетентності майбутніх психологів у процесі професійної підготовки, розкрито поняття і

суть дослідницької компетентності майбутніх психологів, урахування специфіки дослідницької діяльності майбутніх психологів у процесі майбутньої професійної діяльності та підготовки до неї. На основі термінологічного аналізу ключових понять дослідження, з урахуванням аналізу стану та специфіки професійної підготовки майбутніх психологів у педагогічних ЗВО щодо формування у них дослідницької компетентності, уточнено сутність поняття «дослідницька компетентність майбутнього психолога» як динамічного особистісного утворення, що виявляється в готовності та здатності до здійснення дослідницької діяльності та включає знання основних компонентів цієї діяльності і вміння їх реалізовувати, стійке визнання значущості дослідницької діяльності для вирішення професійних завдань. З огляду на низку особливостей професійної діяльності психолога обґрунтовано, що дослідницька компетентність є невід'ємною складовою професіоналізму психолога, його професійної компетентності. Розкрито змістове наповнення дослідницької компетентності майбутніх психологів як складного особистісного утворення, що поєднує в собі такі взаємопов'язані структурні компоненти: аксіологічний, когнітивний, процесуальний і акмеологічний. Проблема формування дослідницької компетентності майбутніх психологів досліджувалася з позиції аксіологічного, компетентнісного, акмеологічного, особистісно-діяльнісного підходів. У другому розділі «Науково-методичні засади формування дослідницької компетентності майбутніх психологів у процесі професійної підготовки» розкрито технологію формування дослідницької компетентності майбутніх психологів та педагогічні умови її реалізації. У дисертації спроектована авторська модель, яка забезпечує ефективність процесу формування досліджуваного феномену в умовах професійної підготовки майбутніх психологів. Вона складається із трьох блоків: цільовий, змістово-процесуальний і оцінно-результативний. Цільовий блок моделі – мета, методологічні підходи та принципи формування дослідницької компетентності майбутніх психологів. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури виокремлено низку принципів, на основі яких у студентів спеціальності 053 «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти доцільно формувати дослідницьку компетентність, починаючи з першого курсу навчання. До таких принципів ми відносимо: принцип системності та цілісності – забезпечує взаємозв'язок і взаємозумовленість етапів, форм, методів та засобів формування зазначеної компетентності; принцип проблемності – реалізація цього принципу зобов'язує викладачів вдосконалювати методику викладання, спираючись на сучасні досягнення науки (обговорення на заняттях проблемних ситуацій для вирішення дискусійних питань; врахування дидактичних аспектів у розробці наукових позанавчальних заходів для студентів тощо); принцип активності та самостійності – дозволяє розглядати студента як активного діяча дослідницького процесу; принцип інтеграції дослідницького процесу й професійної підготовки дозволяє залучати до дослідницької діяльності якомога більшу кількість майбутніх психологів й виховувати студента-дослідника; принцип орієнтації на особистість студента, принцип врахування рівня суб'єктивного досвіду та етапу підготовки забезпечує врахування досвіду, набутого студентами під час шкільного навчання, Малій академії наук, під час практичних та лабораторних занять із фундаментальних та природничих дисциплін тощо. Натомість змістово-процесуальний блок моделі формування дослідницької компетентності майбутніх психологів у процесі професійної підготовки складається з етапів, форм, методів та прийомів діяльності студентів для формування досліджуваного феномену; результативний – з компонентів, критеріїв, показників, рівнів сформованості дослідницької компетентності майбутніх психологів, а також очікуваного результату реалізації моделі загалом. У нашому дослідженні – це позитивна динаміка рівнів сформованості дослідницької компетентності майбутніх психологів.

2. The dissertation is devoted to the problem of forming the research competence of future psychologists in the process of professional training. The relevance of the dissertation topic is due to the dynamic changes taking place in education and society, in particular, the growth of the role of scientific knowledge and research activities, as well as changes in the requirements for the professional training of future psychologists. The state of development of the researched problem is revealed by identifying and analyzing such interrelated components as: research activity of future psychologists, theoretical and practical aspects of the formation of research competence of students in the context of professional training, the specifics and features of the psychologist's professional activity, the research competence of future psychologists and the formation of a certain quality in process of

professional training. The introduction substantiates the relevance and expediency of the research, formulates the goal, task, defines the object, subject and research methods; the scientific novelty and practical significance of the obtained results are disclosed, data on the approval of the main provisions of the research, publications, structure and scope of the work are presented. In the first chapter "Formation of the research competence of future psychologists in the process of professional training as a subject of scientific and pedagogical research" the state of the problem of the formation of research competence of future psychologists in the process of professional training is analyzed, the concept and essence of the research competence of future psychologists is revealed, taking into account the specifics of the research activity of future psychologists in the process future professional activity and preparation for it. Based on the terminological analysis of the key concepts of the study, taking into account the analysis of the state and specifics of the professional training of future psychologists in pedagogical higher education institutions regarding the formation of research competence in them, the essence of the concept of "research competence of the future psychologist" as a dynamic personal formation, which is manifested in the readiness and ability to implement research activity and includes knowledge of the main components of this activity and the ability to implement them, stable recognition of the importance of research activity for solving professional tasks. In view of a number of features of the psychologist's professional activity, it is substantiated that research competence is an integral component of the psychologist's professionalism, his professional competence. The content of the research competence of future psychologists is revealed as a complex personal formation that combines the following interrelated structural components: axiological, cognitive, procedural and acmeological. The problem of forming the research competence of future psychologists was studied from the standpoint of axiological, competence, acmeological, personal-activity approaches. In the second chapter "Scientific and methodological principles of the formation of research competence of future psychologists in the process of professional training" the technology of formation of research competence of future psychologists and the pedagogical conditions for its implementation are revealed. In the dissertation, the author's model is designed, which ensures the effectiveness of the process of formation of the studied phenomenon in the conditions of professional training of future psychologists. It consists of three blocks: target, content-procedural and evaluation-resultative. The target block of the model is the goal, methodological approaches and principles of forming the research competence of future psychologists. Based on the analysis of psychological and pedagogical literature, a number of principles have been identified, on the basis of which students of the specialty 053 "Psychology" of the first (bachelor's) level of higher education should develop research competence, starting from the first year of study. We refer to such principles: the principle of systematicity and integrity - ensures the interconnection and interdependence of the stages, forms, methods and means of forming the specified competence; the principle of problem-solving – the implementation of this principle obliges teachers to improve teaching methods, based on modern scientific achievements (discussion in classes of problematic situations to solve debatable issues; taking into account didactic aspects in the development of scientific extracurricular activities for students, etc.); the principle of activity and independence - allows to consider the student as an active participant in the research process.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Василенко К. С. Використання інтерактивних технологій у формуванні дослідницької компетентності майбутніх психологів. World trends in the use of interactive technologies in education: International collective monograph / Intellebence Transportation System And Smart City Institute (ITSSCI). Lima, Peru Kyiv, Ukraine, 2023. С. 469-488.
- Bilyk, V., Honcharuk, V., Rozhi, I., Vasylenko, K., & Pshenychna, N. (2022). Contemporary Practice of Natural Science Training in Higher Education Institutions in Poland, Hungary and the Czech Republic: Neurobiological Aspects of Psychology. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 13(4), 40-67. https://doi.org/10.18662/brain/13.4/375 (Web of Science).
- Bilyk, V., Matvienko, O., Zinko, O., Hanushchyn, S., & Vasylenko, K. (2021). Cognitive Technologies in Pedagogical and Natural Science Training for Future Psychologists in Post-Pandemic Education. Postmodern Openings, 12(1Sup1), 323-334. 10.18662/po/12.1Sup1/288 (Web of Science).
- Kryshtanovych, M., Bilyk, V., Hanushchyn, S., Sheremet, I., & Vasylenko, K. (2021). Modelling the ways to increase the creativity of psychology students as a basic factor in professional development. Creativity Studies, 14(1), 34-50. 10.3846/cs.2021.12571 (Scopus).
- Шеремет І., Гусєва Г., Василенко К. Організація викладання дисциплін природничо-наукового циклу з використанням платформи Moodle. Український 15 Педагогічний журнал. 2022 (1), 107–113. https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-1-107-113 (Index Copernicus)
- Василенко К. Професійна підготовка майбутніх психологів у дисертаційних дослідженнях України (2000–2020 рр.). Науково-педагогічні студії, 2021 (5), 136–144. https://doi.org/10.32405/2663-5739-2021-5-136-144 (Index Copernicus)
- Василенко К. С. Дослідницька компетентність майбутнього вчителя початкових класів: структурні компоненти. Освітній простір України. 2019. Вип. 16. С. 56-62.
- Матвієнко О.В., Василенко К.С. Основні характеристики аксіологічного компонента дослідницької компетентності майбутніх психологів. Освітньо-науковий простір. 2023. Вип. 4 (1). С. 101-111. https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.4(1).2023.11
- Василенко К.С. Шляхи формування дослідницької компетентності майбутніх психологів: досвід США. Матеріали п'ятого міжнародного симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління»: зб. наук. праць / За ред. Білик В.Г. Вип. 5. К.: Алатон, 2023. С. 24-28.
- Василенко К.С. Розвиток у студентів-психологів здатності до критичного осмислення інформації у процесі вивчення спецкурсу «Дослідницька діяльність психолога». Концептуальні, методологічні та практичні проблеми соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики: матеріали доповідей та виступів учасників Міжнародної-науково практичної конференції, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 11 травня 2023 року. К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 77-82.
- Матвієнко О. В., Василенко К. Формування дослідницької компетентності майбутніх психологів у процесі вивчення дисциплін циклу 16 природничо-наукової підготовки. Development of science: trends, innovations problems and prospects. Abstracts of XVII International Scientific and Practical Conference. Amsterdam, 2021. P. 140-141.
- Василенко К. Розвиток дослідницької компетентності майбутніх психологів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Збірник тез II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «II Шкловські читання «Проблеми сучасних природничо-математичних наук та методик їх викладання». Глухів, 2020. С. 178.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Матвієнко Олена Валеріївна

2. Olena V. Matviienko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5746-4864

Додаткова інформація: https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=uizXgSoAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сафін Олександр Джамільович

2. Olexandr D. Safin

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 20.02.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=SiAsKuoAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Код за ЄДРПОУ: 02125639

Місцезнаходження: вул. Садова, буд. 2, Умань, Уманський р-н., 20300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Степаненко Людмила Михайлівна

2. Lyudmyla M. Stepanenko

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Євтушенко Ірина Володимирівна
2. Zinoviya S. Karpenko

Кваліфікація: к.психол.н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5145-7332

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=1ybNFu8AAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Севастюк Мар'яна Степанівна
2. Mar'yana S. Sevastyuk

Кваліфікація: к. пед. н., доцент, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3769-5833

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=m2HmY0MAAAAJ&hl=ru

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Митник Олександр Якович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Митник Олександр Якович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Кліваденко Наталія Іванівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна